

Examen VWO 2010

tijdvak 1
dinsdag 18 mei
9.00 - 12.00 uur

Latijn

Latijn

tevens oud programma

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 23 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 74 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

Regel 2 **Si illo austero more ac modo**

Deze bijzin is niet volledig.

- 1p 1 Noteer wat je moet toevoegen om deze bijzin compleet te maken. Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 5 **ne mihi ista forte suscenseat**

- 1p 2 Op welke manier zou Cicero volgens eigen zeggen kunnen voorkomen dat Clodia boos op hem wordt? Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Regel 8-9 **Mulier t/m alieno**

- 2p 3 Wat dreef Clodia er volgens Appius Claudius Caecus toe om met Caelius om te gaan?
Citeer bij wijze van antwoord de twee desbetreffende Latijnse zelfstandige naamwoorden uit het vervolg.

Regel 10-12 **Non t/m fuisse**

- 1p 4 Leg uit welk verwijt in deze zin besloten ligt.

Regel 16 **Cognatus, adfinis, viri tui familiaris**

- 1p 5 Citeer uit het voorafgaande (vanaf regel 8 **Qui**) het Latijnse woord dat hiermee inhoudelijk een tegenstelling vormt.

Tekst 2

Een verdedigingsredevoering bestaat doorgaans uit vijf onderdelen.

- 1p 6 Uit welk deel van de redevoering is Tekst 2 afkomstig? Noteer de desbetreffende Latijnse vakterm.

Regel 2 **Datum esse**

- 1p 7 Door wie? Noteer de letter van het juiste antwoord.

- A Caelius
- B Clodia
- C Licinius
- D slaven

Regel 2 **pudenti adolescenti et bono**

- 1p 8 Leg uit wat Cicero met deze typering wil bereiken.

Regel 3 **ut venirent ad balneas Senias**

In de regels 11-16 (t/m **comprenderent**) maakt Cicero duidelijk op initiatief van wie dit gebeurd zou zijn.

- 2p 9 a. Noteer de naam van de desbetreffende persoon.
b. Met welk doel zou de onder a. bedoelde persoon voor deze plaats gekozen hebben? Beantwoord de vraag in het Nederlands. Baseer je antwoord op de regels 11 t/m 16 (t/m **comprenderent**).

Regel 7-8 **quid t/m visus esset?**

- 2p 10 Formuleer in eigen woorden een passend antwoord op deze retorische vraag. Baseer je antwoord op de context en licht je antwoord toe.

Regel 9 **discidium exstiterat**

- 2p 11 a. Welk gegeven uit het voorafgaande wijst er volgens Cicero op dat dit een feit was? Beantwoord de vraag in het Nederlands.
b. Leg uit dat het voor Cicero belangrijk was dit (**discidium exstiterat**) als een feit te presenteren.

De regels 11-12 (**cum t/m pollicerentur**) worden door H.W.A. van Rooijen-Dijkman als volgt vertaald:

“De slaven brachten de hele boze opzet van Caelius aan hun meesteres over, waarop die listige vrouw hun opdracht gaf Caelius alles te beloven.”

In de vertaling is de grammaticale structuur van het Latijn niet overgenomen.

- 2p 12 a. Leg dit uit.

‘de hele boze opzet’

- b. Citeer het Latijnse tekstelement waarvan dit de vertaling is.

Regel 19-21 **sin t/m balneatori**

Deze zin past goed in een **oratio invectiva**.

- 3p 13 a. Leg uit wat bedoeld wordt met een **oratio invectiva**.
b. Leg uit waarom deze zin goed in een **oratio invectiva** past. Ga bij je antwoord in op de inhoud van deze zin.

Cicero maakt zijn formulering extra scherp door twee woorden die een contrast vormen, direct naast elkaar te plaatsen.

- c. Citeer de twee desbetreffende Latijnse woorden.

Regel 22 **expectabam**

Cicero gebruikt hier de verleden tijd.

- 1p 14 Beschrijf het moment in het verleden waarop Cicero doelt.

Regel 23 **nulli enim sunt adhuc nominati**

- 2p 15 a. Citeer het Latijnse tekstelement uit de regels 27-33 (**Sed t/m coniecisse**) waarmee Cicero dit nogmaals benadrukt.
b. Leg uit met welke bedoeling Cicero **nulli enim sunt adhuc nominati** nogmaals benadrukt.

Regel 25 **eam provinciam**

Met het woord **provincia** wordt doorgaans een officiële overheidsfunctie aangegeven.

- 1p 16 Leg uit dat Cicero door het woord **provincia** te gebruiken de getuigen belachelijk wilde maken. Ga bij je antwoord in op de context.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Regel 28 **cognoscite** en regel 29 **fingitis**

- 2p 17 a. Noteer in eigen woorden het onderwerp van **cognoscite**.
b. Noteer in eigen woorden het onderwerp van **fingitis**.

Regel 29 **Homines temperantes!**

- 2p 18 Leg uit waarom deze reactie wel ironisch bedoeld moet zijn na de woorden **Dein temere prosiluerunt** (regel 28-29). Ga bij je antwoord in op zowel **Homines temperantes** als op **Dein temere prosiluerunt**.

Tekst 3

- 1p 19 Wie wordt of worden bedoeld met **nobis** (regel 5) en met **tibi** (regel 8)?

Regel 9 **illa non vult**

- 3p 20 a. Citeer het Latijnse tekstelement uit het voorafgaande waarmee **illa non vult** een tegenstelling vormt.
b. Citeer de twee Latijnse tekstelementen uit het vervolg waarmee **illa non vult** inhoudelijk vergelijkbaar is.

Een commentator merkt op dat Catullus zich binnen zijn relatie met Lesbia erg afhankelijk opstelde.

- 1p 21 Citeer het Latijnse tekstelement uit de regels 1-8 waaruit deze afhankelijkheid blijkt.

Catullus behoorde tot de groep van de **poetae novi**.

- 1p 22 Leg uit dat dit gedicht kenmerkend is voor die groep dichters.

Tekst 4

In Tekst 4 geeft Cicero een aantal keren een positieve draai aan het feit dat hij een **homo novus** is.

- 3p 23 a. Leg uit wat een **homo novus** is.
b. Formuleer in eigen woorden twee voorbeelden uit Tekst 4 van een dergelijke positieve draai.

Tekst 5

Bestudeer Tekst 5 met de inleiding en de aantekeningen.

- 37p Vertaal de regels 1 t/m 12 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.